

Elhunyt Vargha Domokos

Vargha Domokos Kossuth-díjas író 2002. május 12-én, nyolcvanestendős korában elhunyt.

Vasárnap délután akartam átmenni hozzá. Délelőtt tizenegykor meghalt. Istenesen élt, istenesen halt. Talán az ablakot is kitarta, hogy kiröpülhessen rajta. Húzta már az ég. Hagyja oda törekeny testét, jöjjön a magasságba. Ahol mindig is élt. Nem e világ realitásában. Költő volt, magyarsága, családja költője, nyelvőr és őrző strázsája. Vele sose vész Magyarország.

Hitt a vidékben. Ahogy Illyésék, Németh Lászlóék, nagy útmutatói, elődei. Hitt a tehetségben. Önmaga göcsörtös, prédikátorosan hánykódó tehetségében, népe tehetségében, kálvinista egyenességében. Gyermeki könyvei a felnőttirodalom bensőséges családnaplói, szülőföldje szép határa édesanyja szép szavára a végtelenbe tárul, iskolaskönyvein milliós gyerektábor nevelkedik.

A Lyukasóra folyóirat a nyelv és a minőség ösvényein igazgatta.

Hova ment? Kossuth-díjjal, sok könyvével a hóna alatt bandukolva a sok égi társ közül bizonyára sokszor visszanéz.

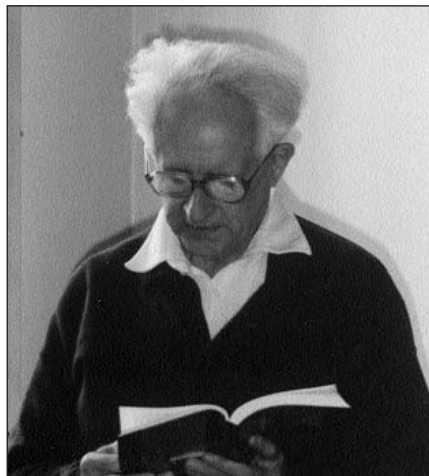
Szerettük őt.

Gyurkovics Tibor
(*Magyar Nemzet*)

Dombi élete

Aranydiplomás erdőmérnök, József Attila-díjas, Arany János-díjas, Károli Gáspár-díjas író, 2002 március idusán, dr. Mádl Ferenc köztársasági elnök úrtól Kossuth-díj kitüntetésben részesült. A Kossuth-díjas erdőmérnökök sorában – dr. Kolthay György 1954, dr. Roth Gyula 1955, dr. Bezegh László 1960 – negyedikként, de nem erdészeti munkásságáért, hanem szépirodalmi életművéért – írói nevén Vargha Domokos – főleg az ifjúság számára írt műveiről részesült ilyen nagy megbecsülésben.

1922-ben Kunszentmiklóson, sokgyermekes, több generációra visszanyúló református lelkész családban született. Ősei részben Erdélyből, részben Dunántúlról származtak. Kisnemesek voltak és kiemelkedő teljesítményekkel szolgálták a nemzet ügyét. Gimnáziumi érettségije után tanári pályára vágyott, mert egyéniségéhez ez állt legközelebb. Gyenge egészségi állapota azonban a természetközeli pályaválasztásra sarkallta. Ezért iratkozott be 1940 őszén a Műegyetem soproni Karának Erdőmérnöki Osztályára. Ez a diákélet fejlesztette ki benne egyrészt a természet iránti rajongását, másrészt a mérnöki munka fegyvelmező, racionális gondolkodását.

Írói tehetsége Sopronban, az egyetemi ifjúság havi folyóiratában, a „Bástyánk”-ban a háborús évek – 1941–1944 – alatt kezdett kibontakozni. Évfolyamunk „hangadója” volt, a népi írók, a népdal, a népművészet, a parasztság gondjai és a magyar–finn nyelvrokonság bemutatásával. Még Veress Pétert is sikerült előadói estre Sopronba hívnia. Emlékezetesek maradnak a magyar népdalestek is a soproni Magyar Művelődés Házában. Igazi szellemi, pedagógiai, irodalmi példaképe Karácsony Sándor, a debreceni egyetem professzora volt.

Erdőmérnöki diplomáját 1944 őszén kapta meg. Pályafutását 1945 tavaszán Debrecenben földmérő mérnökként kezdte. Később újságíró, majd a Magyar Rádió munkatársa. 1956-ban a forradalom idején a Szabad Kossuth Rádió egyik vezetőjévé választották. Forradalmunk szovjet legázolása után Tóbiás Áron író-kollégájával részt vett a Nagybudapesti Munkástanács alakuló ülésén az Egyesült Izzó gyárban. Ott olvasta fel Bibó Istvánnak, a forradalmi Nagy Imre kormány miniszterének kibontakozásra irányuló tervezetét. Emiatt két évre Kádárék börtönébe került. Szabadulása után a Budapesti Erdőgazdaság zöldövezet tervező csoportjában sikerült elhelyezkednie. Az erdészhiatás-hoz való visszatérésében a soproni diákszolidaritás szellemében, erdész kollégái segítettek keresethez, hogy családját el tudja tartani.

Évek múltán, ezt követően az önálló írói pályára lépett. Első könyvével, az azóta többször kiadásra került „Kutyafüldök”-kel jelentkezett. Ezzel, a gyermekeknek és a szülőknek írt esszéjével indult. Hét gyermekével és ma már 23 unokájával, 7 dédunokájával a magyarság kipusztulása elleni szembenállás példamutatójává vált, bizonyítva, hogy

nagycsaládban is lehet gyerekeket jól felnevelni és emellett írói munkát folytatni, még nehéz anyagi körülmények között is.

Jó szónok. Sopronban öregdiák-találkozóinkon érces hangja, szép, ízes magyar beszéde, gondolatokban gazdag mondanivalója, mindnyájunkat meghatott.

Harmincnégyévnői írói munkássága során a mai napig – több kiadást is megérve – 26 műve jelent meg. Témái nagyon változatosak, de mindegyikből sugárzik a pedagógiai szemlélete. Könyvei a szépirodalmi művektől a történelmi, erdészeti, természettudományos művekig, elsősorban az ifjúságnak szólnak, de a felnőttek számára is jól érthető és élvezhető. Az „Európa születése” c. könyvét jó lenne angol nyelvre lefordítva is megjelentetni, mert az Európai Unió bővülése során minél többen meg kellene ismerjék kontinensünk egykori szerveződésének múltját, amely a mai napig is meghatározó jelentőségű. Persze jó lenne más európai nyelveken is kiadni, ha ehhez az anyagi lehetőségek meglesznek. A Lyukas Óra c. irodalmi havi folyóirat születésénél is jelen volt, több mint négy évig ő szerkesztette ezt a lapot. Legutóbbi műve a „Vígjáték-végjáték” e napokban jelent meg. Búcsúzás az élettől, megdöbbenően nagy lelki-erőt sugároz. Még súlyos betegen is megírta ezt az utolsó könyvét.

A Műegyetem soproni Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karát két és fél évszázados múlt után nemcsak a Miskolcra 1953-ban történt áttelepítés, hanem a Sopronban maradt Erdőmérnöki és Faipari-mérnöki Egyetem 1956 őszi részbeni emigrációja törte ketté. Kettőszázan, professzorok és egyetemi hallgatók választották az emigrációt. Sok hányattatás után Kanada fogadta be őket a Csendes-óceán partján a Vancouveri Egyetem. A szorosabb kapcsolat Sopronnal azonban csak a politikai változások után jöhetett létre. Az újra egymásra találás nagy ünnepségen Sopronban az aulában a kanadai kollégáink által hozott, indián népművész által készített fából faragott emléktáblájához Vargha Domokos strófájával zárom ezt a megemlékezésemet:

„Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy másik világot,
De ma sem mások, soproni diákok,
Az ősi otthon, az Akadémiát,
Szívükből köszöntik, vivát, vivát!”

Hábel György